UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Dominica tertia in aduentu III. Sermo IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

quia deus nõ dedit ſed ideo deus non de
dit. q2 ipſe non accepit. Ergo q̃cunq3 ſe pre
parat vt accipiat. neceſſario recipiet. Ad
iſtud dubiũ reſpõdet Holgot ſup librum
ſapiẽtie ca. xij. diſtinguendo q̄ q̃dam ẽ ne-
ceſſitas coactionis. ⁊ q̃dam ẽ neceſſitas in
fallibilitatis. Neceſſitas coactiõis nullo
modo cadit in deo. ſed bene neceſſitas ſe-
cunda. ⁊ hoc ex pmiſſo ſuo ⁊ pacto ſiue le-
ge ſtatuta. Et hec nõ eſt neceſſitas abſolu-
ta. ſed vocat̃ bene neceſſitas ꝯſeq̃ntie. Vñ
nõ ſtat cũ lege ſtatuta q̄ viator faciat q̇d in
ſe eſt. diſponẽdo ſe ad gratiam niſi habeat
gratiã. Poſſet tñ deus mutare leges circa
aliquã pſonã ſi vellet. ⁊ talis quãtũcũq3 ſe
diſponeret nec haberet. q2 diſpoſitio ho-
minis nullam cauſalitatẽ h3 reſpectu gra-
tie de neceſſitate. ſed tñ de ꝯgruo. q2 gra-
tia excedit omnẽ opationẽ naturalẽ. Nec
eſt poſſibile q̄ hõ mereatur p q̃dcũq3 opuſ
naturale vel morale primã gratiã de con-
digno. Ad rationes. Ad primaz ꝯcedo q̄
dat ex miſericordia ⁊ ex grã ſua. p tanto q̄
talem legẽ miſericorditer ſtatuit ⁊ obſ̃uat.
Sed ſtante lege. neceſſe dat gratiã neceſ-
ſitate cõſequẽtie. Ad ſcõm q̃uis ſimus lu
tum p cõparationẽ ad deũ aliq̃ modo. nõ
tñ ſimilitudo currit in oĩbꝫ. nec eſt pactũ
inter artificẽ ⁊ lutũ. ⁊ dato q̄ foret artifex
q̇ poſſet frangere pactũ. pacti lege manẽte
Nec lutũ poteſt aliq̇d apud artificẽ pme-
reri. nec ex cõgruo nec ex cõdigno. In hac
tñ queſtione magis pie q̃3 logice loquẽduz
eſt. Quicq̇d tamẽ eſt. certi ſumus q̄ ſi pre-
parauerimus corda nr̃a veniet ad nos ſal
uator nr̃ ſicut pmiſit diſcipulis dicẽs. Ad
eũ veniemus ⁊ manſionẽ apud eũ faciem9
Quod ipſe facere dignet̃ q̇ viuit ⁊ regnat ĩ
ſecula ſeculo2. Amen.

Nota ſm Gorrã ſup epiſtolã. xiij. ca. ad
Hebreos. Gratia dei multos habet effe-
ctus. Primo eĩ filios dei gignit. ad eſſe ſpi
rituale pducendo. ſicut cõiunx fecunda. q2
viuere idẽ eſt q̇d eſſe. j. Cor. xv. Gratia dei
ſum id q̇d ſũ. Scdõ genitos nutrit. in eſ-
ſe illa cõſeruãdo. ſicut nutrix ſedula. Sa-
pi. xvj. Omnia nutrici gratie tue deſeruie-
bant. Tertio erudit. de neceſſarijs inſtru-
endo. ſicut ſapiens magiſtra. ad Titum. ij.
Apparuit grã dei. erudiens nos ⁊c̃. Quar-
to ptegit. a periculis liberando. tanq̃3 gu-
bernatrix ſiue nauiſ tuta. Eccl. xxxiiij. Ali
quotiens vſq3 ad mortẽ periclitatus ſum
cauſa horũ. ſ3 grã dei liberat9 ſum. Quin-
to purgat. a peccatis iuſtificãdo. tanq̃3 ſa-
lubris medicina. Rom. iij. Iuſtificati gra-
tis p grã3 ipſius ſc3 dei. Sexto iuuat. ĩ bo
nis corroborãdo tanq̃3 efficax ſocia. j. Co
rinth. xv. Plus oĩbꝫ laboraui. nõ ego au
tẽ. ſed gratia dei mecũ. Septimo cõfortat
in temptatiõibꝫ roborando. tanq̃3 ſtabilis
amica. j. Thimo. ij. Tu ergo fili cõfortare ĩ
gratia dei. Octauo ſaluat in vitã eternaz
tanq̃3 fidelis aduocata. Roma. vj. Grã dei
vita eterna. Pſ. Gratiã ⁊ gloriã dabit dñs
Quã nobis preſtare ⁊c̃.

Dominica tertia in aduentu III.
Sermo IX.

Ecce ego mitto

angelũ meũ ante faciem tuaz
q̇ preparabit viam tuã ante
te. ſcribit̃ Math. xj. Et Malach. iij. Om̃
vt ait aſſertor veritatis p̄cipuus magnus
pater Auguſ. ſup pſ. lxx. Ad hoc vt ſit ho-
mo aliq̇d cõuertat ſe ad illum a quo crea-
tus eſt. recedendo enĩ frigeſcit. accedendo
ferueſcit. recedendo tenebreſcit. accedẽdo
clareſcit. A q̇ enĩ habet vt ſit. apud illũ ha-
bet vt bene ſit. Qui ergo vult ſimul eſſe cũ
deo. nõ ab illo recedat. ſed ad illũ accedat.
Hec ille. Verũ quia peccator homo ⁊ ſiue
lit interdũ ad deũ accedere. p ſe tñ hoc fa-
cere nõ poteſt. eo q̄ peccata viã qua ad de
um redire deberet infecerunt. iuxta illud.
Via impiorũ complantata lapidibꝫ. Et in
Pſ. dicit̃. Via eorũ tenebre ⁊ lubricũ. ⁊ an
gelus dñi. q̇d deterius eſt. pſequens eos.
Ideoq3 neceſſe habet peccator hr̃e ducto-
rem ⁊ vie preparatorẽ. Ex q̇ enĩ eſt in tene-
bris. debet habere lucidum ductorez. Et
ex q̇ ẽ ĩ lubrico. d3 hr̃e vie p̄paratorẽ. Ex q̇
habet angelũ pſecutorẽ. neceſſe debet hr̃e
angelũ protectorez. Volens igit̃ ſaluator
nr̃ vt ad eũ ſecuri accedamus. ⁊ p viã tutã
reuertamur. puidere dignatus eſt de du-
ctore ⁊ p̄paratore vie ſalutaris. ⁊ h̃ per pre
dicatores nũcios ⁊ ſeruos ſuos. Quoruz
vnũquẽq3 dirigens ad hominẽ dicit. Ecce
ego mitto angelũ meũ. In q̇bus verb̃ tria
deſcribunt̃ multuz peccatoribꝫ matie iſto
ſacro tp̃e cõſolatoria. Et licet iſta v̄ba ſint
dicta ad litteraz de iohe baptiſta. q̇ debuit
preparare viã fidei xp̄o in mũdũ venturo.

tñ cõgrue poſſunt cõpetere cuilibet p̄dica
tori ab eccleſia miſſo ad p̄dicandũ ⁊ oſten/
dendum viaꝫ ſalutis cuilibet peccatori. q̄
nõ minus vtiliter ꝗ̄ alter iohãnes bapti/
ſta. ⁊ ſi nõ vite merito. ſaltem ordinis ſui of
ficio faciet ⁊ preparabit viã fidei. ⁊ morum
iuſticie diuine in cordibꝫ fideliũ. Unde vt
peccator nõ deſperet. ſed ꝯſoletur de ſalu
tis ſue p̄ſidio. ad eum dicit̃ v̾bũ ſaluatoris
ex pſona ſui. Ecce ego mitto. Ubi p̄mo de
ſcribit̃ hec miſſio nuncioꝝ xp̄i ⁊ redditur
cõmendabilis tanq̄ȝ autẽtica a mittentis
auctoritate. cũ dicit̃. Ecce ego mitto. Se/
cũdo reddit̃ cõmendabilis a miſſi dignita
te. cũ dicit̃. angelũ meũ. Tertio reddit̃ cõ/
mendabilis a miſſionis vtilitate. cũ dicit̃.
q̄ preparabit viã. Mittẽtis auctoritati eſt
fideliter obediendũ ⁊ obtemperãduꝫ hu/
militer. Miſſus eſt reuerẽter tractãdus.
⁊ honorãdus decẽter ⁊ venerabilit̃. Miſ/
ſionis vtilitati eſt pſeuerãter inſiſtendũ et
intendendum vnanimiter. A

Dixi primo q̄ hec miſſio red/
ditur cõmẽdabi/
lis. Primo ex mittẽtꝭ auctoritate. cui obe/
diendũ eſt fideliter ⁊ hũiliter. Nõ enim eſt
ſimplex pſona. Nõ prelat⁹ ſpiritualis vl'ſe
cularis. Nõ rex aut princeps q̄ om̃es poſ/
ſunt inobediẽtes ſuos ĩ corpe dumtaxat
corripe. Sed hic eſt dñs q̄ cũ occidit cor/
poraliter. habet poteſtatẽ aĩam mittere in
gehennã. vt dicit̃ Math. Hic eni eſt qui
de ſe ait. Ego dñs et nõ alius p̄ter me. Et
iterũ. Ego dñs formans terrã ⁊ creans ce
los. Idcirco cũ ſit magne auctoritatꝭ dñs
eſt ei obediendũ. ꝑ tanto nãq̄ȝ dicit ſignã/
ter. Ecce ego mitto. Certe ſi angelus. ſi pa
triarcha. ſi ꝓpheta. ſi papa xp̄i vicari⁹ in ter
ris q̄ habet claues regni celoꝝ ex ſucceſſio
ne petri Math. xvi. ſi imparator aut rex qui
nõ ſine cauſa gladiũ portat. ſi dux aut co/
mes vel princeps q̄ ad vindictam maloꝝ.
laudẽ vo bonoꝝ miſſi ſc̃. j. Pe. ij. nunciũ ſu/
um vel legatũ mitteret ad nos. iuſtũ eſſet ⁊
dignũ vt ei parerem⁹. q̄nto magis ẽ obedi
endum eſt deo. cui venti ⁊ mare obediunt
Math. viij. ⁊ cui curuat̃ om̄e genu. celeſti
um. terreſtriuꝫ ⁊ infernoꝝ. Philip. ij. Hic
eni eſt q̄ vt dictuꝫ eſt de ſe ait. Ego dñs et
nõ alius p̄ter me. Et iterũ. Ego dominus
formans terrã ⁊ creans celos. In q̄ oſten
dit ſuã immenſaꝫ poteſtateꝫ. Nã formare
terrã ⁊ creare celũ eſt p̄tãtis infinite. cũ ꝓ
ductio taliũ ſit de nihilo ad aliq̄d. Om̄is
aũt potẽtia mẽſurat̃ ꝑ ꝓportionem facti ad
id ex quo fit. Tanta eſt enim potentia fa/
cientis. quantum factum excedit illud ex
quo fit. Om̄e autẽ aliquid q̄ntumcũq̄ȝ vi/
le ⁊ paruũ in infinitũ excedit nihil. Igitur
cũ ratio inuenerit celũ ⁊ terrã eſſe aliq̄d ex
nihilo. ⁊ decurret ab his ad potentiã faci/
entis. mẽſurauerit q̄ȝ eaꝫ ꝑ ꝓportionẽ facti
ad illud ex q̄ fit. videt̃ certe hec egreſſa nõ
a minori ꝗ̄ ab infinita potẽtia. Sic igitur
celũ ⁊ terra ſunt ſimulacruꝫ ſeu exemplar
infinite dei potẽtie efficiẽtis. Ita dic̃ Ro/
bertus linconienſis in ſuis collationibꝫ ſer
mone. lix. Iſta potẽtia infinita ptꝫ ex ope/
rũ eius multitudĩe magnitudĩe ⁊ pulchri
tudine. Quis eni ſufficienter exprimat di/
uerſitates terraꝝ. genera arboꝝ ⁊ herba/
rũ. genera fructuũ ⁊ granoꝝ. genera colo/
rũ. genera cantilenaꝝ. genera odoꝝ ⁊ floꝝ.
genera carniũ ⁊ piſciũ ⁊ ſapoꝝ. genera lapi
dũ ⁊ oĩm metallorũ. genera aĩaliũ ⁊ ſtella
rũ ⁊ multitudinẽ angeloꝝ. Quis ſufficien
ter exprimat ꝗ̄ ſit admirabilis in omnibꝫ
tanta diuerſitas facieꝫ. Quis digne ediſ/
ſerat. q̄nta ſit illa ſciẽtia q̄ ſciuit diſtingue/
re tam diuerſa. Cũ eni ſe habeat ad infini
ta talia ꝓducenda. cũ nihil ꝓducat̃ q̄ꝛ prius
nõ fuerit in illa ſciẽtia ſc̃m ſimilitudinẽ idealẽ
neceſſe eſt eſſe illã ſapientiã infinitã. Unde
cũ ꝓpheta dixiſſet. Qui numerat multitu/
dinẽ ſtellarũ. et om̄ibꝫ eis nom̄ia vocans.
Statim adiunxit. Magn⁹ dñs deus no
ſter ⁊ magna virtus eiuſ. ⁊ ſapiẽtie eius nõ
eſt numer⁹. Ex. j. Re. ij. dicit̃. Deus ſcientia
rũ dñs ẽ. ⁊ ipſi p̄parant̃ cogitatiões. Quis
igit̃ ſic ſapiens ⁊ potens ẽ. ꝑ ſapiẽtiã om̄ia
diſcutiet. ⁊ ꝑ potentiã om̄ia puniet. Unde
ap'l'us ꝯſiderãs iſta dicit ad Heb. iiij. cap.
Uiuus eſt ſermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabi/
lior om̄i gladio ancipite. ptingens vſq̄ȝ ad
diuiſionẽ aĩe ⁊ ſpũs. Compagũ quoq̄ȝ ⁊
medullarũ ⁊ diſcretor cogitationũ ⁊ intẽ/
tionũ cordis ⁊ nulla creatura inuiſibilis ẽ
in ꝯſpectu eius. Sed om̄ia nuda ⁊ aper/
ta ſunt oculis ei⁹. ad queꝫ nobis ſermo. q. d.
de om̄ibꝫ iſtis tenemur ſibi reddere ratio/
nẽ. Et hoc infert Lyra ſup locũ p̄dictuꝫ
q̄ ideo timendũ eſt offendere talẽ iudiceꝫ
q̄ ſcit ⁊ põt oĩa. O q̄nta ſapiẽtia ⁊ ſciẽtia in
iſto iudice. q̄ vt dicit Lyra ẽ diſcretor co/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gitationuꝫ cordis. ſcit enī de quo ꝗs cogi/
tat. ꝛ intentionē ipaꝝ cogitationuꝫ. Scit
eni vt dicit Horra ad quē finē cogitatiōes
tendūt ſiue ad bonū ſiue ad malum. Scit
etiā cuiuſmodi peccatuꝫ ꝗſqꝫ faciat. ꝛ quō
eadē pctā adinuicē ſint connexa. Scit ad
ꝙ pctā ꝗſqꝫ magis afficiat. Nec eſt vlla cre/
atura ſcꝫ terrena celeſtis vel infernalis in/
uiſibilis in ꝯſpectu eius. i. in p̄ntia diuini/
tatis eiꝰ Job. xxvi. Nudus eſt infernꝰ co/
ram illo. cuiꝰ eſt diuinitas vicina omī rei.
Vn̄ om̄ia celeſtia terreſtria ꝛ īfernalia nu
da. i. diſcoopta ꝛ reuelata ſunt et aperta. i.
plene manifeſta oculis eiꝰ. i. viſioni eius fi
lij dei Ecci. xxiij. Oculi eiꝰ lucidiores ſole.
circūſpiciētes om̄es vias hoim̄. Sequit̄.
Ad quē nobis ſermo. Quereret enī aliꝗs
ꝗd ad nos ſi ita clare om̄ia intuet̄. idō ſub
dit. Ad quē nobis ſmo. i. cui oportet nos
de om̄ibꝫ reddere rationem. ij. Cor. v. ca.
Om̄es nos manifeſtari oportet ante tri/
bunal xp̄i. Ex ꝗ infert Horra ꝙ valde dili
genter debemꝰ nos cuſtodire. ex ꝗ nihil po
teſt eū latere. Vn̄ Boecius. v. li. de ꝯſolati
one in fine. Magna nob eſt indita neceſſi
tas ꝓbitatis. ſi nō diſſimulare velimꝰ. cum
oīa agimꝰ ante oculos iudicis cūcta cernē
tis. ¶ Ex his iā patet immēſitas auctori/
tatis iſtius dn̄i mittētis angelū ſuū. Ipſe
enī eſt ꝗ om̄ia fecit. oīa nouit. om̄ia regit.
Roma. xi. Om̄ ex ipo ꝛ ꝑ ipm̄ ꝛ in ipo ſunt
om̄ia. Ipi honor ꝛ glīa. Et ptꝫ vlteriꝰ ſm̄
Horrā vbi ſupra. ¶ Ex h̄ tenemur deū di
ligere ꝗ fecit oīa ꝓpter nos. qꝛ nos ſumꝰ fi/
nis oīm inferiorū. Cecus enī diligeret eū
multū ꝗ daret ei viſum. ſic nos deuꝫ ꝗ de/
dit aiam ꝛ corpus. Breuiter igit̄ colligen/
do oīa ſupradicta dico ꝙ iſtiꝰ mittētis dn̄i
pater potētia ſapiētia ꝛ clemētia in oībꝫ ſu/
pradictis. Fecit enī oīa potēter. qꝛ de ni/
hilo Ecci. xviij. Qui viuit in eternuꝫ crea/
uit oīa ſimul. Et. ij. Machab. vij. Peto fi/
li vt reſpicias in celū ꝛ ad terraꝫ ꝛ ad om̄ia
ꝗ in eis ſunt. ꝛ intelligas qꝛ de nihilo fecit
ea deus Ecci. j. Vnꝰ eſt altiſſimus creator
oīm. Scd̄o fecit ea ſapiēter. qꝛ ſine vllo vi
cio Joh. j. Omnia ꝑ ipm̄ facta ſunt et ſine
ipo factū eſt nihil. i. pctm̄. Exponit Horra
vbi ſupra ꝛ Ps. Om̄ia in ſapia feciſti. Ve/
re in ſapia. qꝛ oīa in nūero pondere ꝛ men
ſura Sap. xi. Tertio fecit ea clementer qꝛ
ſine vllo merito. Ps. Om̄ia ꝗcūqꝫ voluit
dn̄s fecit. qꝛ oīa fecit ſua clemēti bonitate
ꝛ volūtate Sap. ix. Dn̄e multe miſcdie ꝗ
feciſti oīa verbo tuo. Ideo dr̄ Mar. vij.
Bene om̄ia fecit. Nō ſolū aūt oīa fecit. ſed
etiā nouit oīa. Heſter. xiiij. Dn̄e qui habes
oīm ſcientiā. Nouit aūt oīa primo eterna
liter. qꝛ ex ſe nō ex alio Ecci. xxiij. Dn̄o enī
deo anteqꝫ crearent̄ oīa ſunt agnita. Se/
cundo ꝑncipaliter. qꝛ ſine aliꝗ medio ſuc/
ceſſore ſed in ſeipo. Vn̄ ſupra dicit Apl̄s.
Nō eſt vlla creatura inuiſibilis coram eo.
Tertio certitudīaliter. qꝛ ſine aliꝗ dubio.
Joh. xvi. Nunc ſcimus qꝛ ſcis oīa. ꝛ nō eſt
opus tibi vt ꝗs te interroget. Ideo petrꝰ
Joh. vlti. dicit. Dn̄e tu ſcis oīa. Nec ſoluꝫ
fecit ꝛ nouit oīa. ſed etiaꝫ regit om̄ia. Ps.
Om̄ia a te expectant vt des illis eſcam in
tpe oportuno. Regit aūt om̄ia ꝑfecte ſine
defectione Ecci. xlij. Om̄ia duplicia. vnū
ꝯtra vnū. Et nō fecit quicqꝫ deeſſe. Scd̄o
regit benigne. qꝛ ſine ſeueritate Sapi. xi.
Miſereris oīm. qꝛ oīa potes. Tertio re/
git iuſte. quia ſine inordinatiōe Sap. xij.
Cū ergo ſis iuſtꝰ. iuſte oīa diſponis. Idō
Ps. dicit. Aperiente te manū tuaꝫ oīa im/
plebunt̄ bonitate. Auertente aūt te facieꝫ
turbabunt̄ ꝛc̄. Ecce auctoritas mittētis ꝗ
tam potens tam ſapiēs ꝛ tā clemēs dicere
merito pōt Ecce ego mitto ꝛc̄. B

Mitto ſecūdo ꝙ hec miſſio red
ditur cōmenda/
bilis ex miſſi dignitate. qꝛ tractādus ē ho
norabiliter ꝛ venerabiliter. cū dr̄. Angelū
meū. Et qm̄ hic non loqtur de angelo ſm̄
naturā ſed ſm̄ officiū. Johes enī baptiſta
de quo iſta dicta ſunt nō erat angelꝰ ꝑ na/
turam. ſed ſm̄ officiuꝫ. Ideo ꝗlibet ſacer/
dos dei. miſſus ꝓplo in ſalutē. ſilr̄ dicit̄ an/
gelus officio. Verū qꝛ dicit thema noſtrū
Mitto angelū meū. ex hoc dat̄ intelligi ꝙ
quidā eſt angelus nō dn̄i ſed ſathane. Idō
de om̄ibꝫ iſtis videamꝰ. Primo ergo dico
ꝙ ſacerdos itelligit̄ ꝯgrue ꝑ angelū. Sic
enī ſcribitur. j. Cor. xi. Mulier debet hr̄e
velamen ſuꝑ caput ꝓpter angelos. Glo. i. ꝓ
pter reuerentiā ſacerdotū ꝗ nuncij dei ſūt
Malach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiunt
ſcientiā. ꝛ legem requirunt ex ore eius. qꝛ
angelus domini exercituuꝫ eſt. Ratio hu/
ius denoīationis methaphorice ſm̄ Ro/
bertum Holgot ſuper librū Sapi. ca. xvi.
eſt. Quia ſacerdotem decet angeluꝫ in xi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

conditionib⁹ imitari q̄ in his verſib⁹ conti
nentur. Paſcit ⁊ hortatur ducit vehit exci
tat arcet. Orat congaudet punit laudat ſi
ne ſumptu. Prima igit̄ operatio angeli cir
ca nos ſm ordinē iſtorū verſuū eſt paſcere
Cui⁹ exemplū habem⁹. iij. Reg. xix. Ubi
legimus ꝙ angelus detulit panē ⁊ aquam
ad heliā dormientē. ⁊ famelicū inde pauit
Surge inquit ⁊ comede. grandis enī re
ſtat tibi via. Iſto modo moraliter ꝓprium
eſt ſacerdotis paſcere populū verbo et ex
emplo ⁊ ſubſidio temporali ſi poſſit. Unde
petro ter ſignāter dictū eſt. Paſce. paſce.
paſce. Joh. xxi. Bis autē dictū eſt ei. paſce
agnos meos. ⁊ ſemel. paſce oues meas. Ad
innuendū differentiā inter doctrinā neceſ
ſariā iuuenib⁹ ⁊ ſenib⁹. Nā ſenib⁹ ſimplex
admonitio ſufficit. Iuuenib⁹ vero opus
eſt tam verbis ꝙ̄ verberib⁹ vt debite doce
antur. Scd'a operatio quā angelū legim⁹
circa nos exercere. eſt exhortari. Cuius ex
emplū habem⁹ Math. ij. Angelus dn̄i ap
paruit in ſomnis Joſeph dicēs. Surge ⁊
accipe puerū ⁊ matrē eius ⁊ fuge i egyptū.
Hanc operationem imitat̄ ſacerdos ſana
cōſilia priuatim ſuggerendo. Tertio tene
tur ducere ꝑ bonā ⁊ aptā cōuerſationem.
Exemplo Raphaelis Thob. v. Ego inq̄t
angelus ducā ⁊ reducā eum ad te. Et ſicut
victoria exercit⁹ eſt gloria boni ducis. ita
ſanctitas populi attribuit̄ ꝓ merito ſacer
dotis. Un̄ Criſo. de dignitate ſacerdota
li libro. iij. Bene agente ꝑplo vnuſq̄ſq; pro
merito ſuo remunerat̄. Sacerdos autē ꝓ
bonis omniū. Habebit enī ꝓ ꝓprijs bonis
aureā. ꝓ acq̄ſitione aureolā. Hec Criſo.
Et ideo ſm eundē Criſo. ſup Math. O
melia. xxx. Sacerdos ē in ꝑplo ſicut radix
in arbore. ⁊ ſicut ſtomach⁹ in corꝑe. Quē
admodū inq̄t cū videris arborē cū marci
dis folijs. intelligis q̄ aliquā culpā h̄z cir
ca radicē. Ita cū videris populū indiſci
plinatū ⁊ irreligioſum. ſine dubio cogno
ſce ꝙ ſacerdotiū ei⁹ nō eſt ſanū. Hec Cri
ſoſto. Sed ſm Pliniū ⁊ Iſido. xi. Ethi
mologiarū ca. iiij. Salamādra eſt ſerpēs
q̄dam. cuius inter venena maxima vis eſt
Hec ſi trunco vel radici arboris irrepſerit.
om̄ia poma ei⁹ intoxicat ⁊ om̄es ramos in
ficit. Reuera iſto modo diabolus q̄ more
ſalamandre ſemꝑ viuit in igne. radices ec
cleſie. i. ſacerdotes ſic intoxicat ⁊ īficit. his
dieb⁹ ꝙ q̄ſi om̄es rami eccleſie ab eis pec
cati venenū aſſumūt. Iuxta illud Ro. xi
Si radix ſctā ⁊ rami. ⁊ ꝑ oppoſitū. Si ra
dix infecta ⁊ rami erūt nociui. Ulteri⁹ dicit
Criſo. ꝙ ſacerdos eſt in grege ſicut ſtoma
chus in corꝑe. Quēadmodū inq̄t. medicus
qn̄ primo ingredit̄ ad infirmū ſtatim d' ſto
macho eius interrogat. ⁊ eū cōponere feſti
nat. Quia ſi ſtomachus ſan⁹ eſt. totū cor
pus validū eſt. Si aūt diſtemperatus fue
rit totū corp⁹ īfirmū eſt. Ita ſi ſacerdotiū
integrū fuerit. tota floret eccl'ia. Si āt cor
ruptū fuerit omniū fides marcida eſt. Et
infra. Sicut ſtomachus accipiēs cibū co
quit ip̄m in ſemetipſo. ⁊ ꝑ totū corp⁹ diſper
git. Sic ſacerdotes accipiūt ſcientiā ſmo
nis per ſcripturas ex deo. ⁊ excoquētes eā
in ſe. id eſt. tractantes ⁊ meditantes apud
ſe vniuerſo populo ſubminiſtrant. Et in
fra. Sicut in corpore ſi membrū aliquod
fuerit infirmatū. nō omnino languet ⁊ ſto
machus. Si autē ſtomachus languerit.
inueniunt̄ et mēbra infirma. Sic ſi aliq̄s
peccauerit xp̄ianorū nō omnino peccat et
ſacerdos. Si autē ſacerdos fuerit in pec
catis. totus populus cōuertet̄ ad peccata
Et ideo dicit Iſido. libro. iij. de ſūmo bo
no ca. xxxvi. Sacerdotes pro populorū
iniq̄tate damnantur. ſi eos aut ignorātes
nō erudiant. aut peccantes non arguant.
dicente dn̄o per prophetā. Speculatorē
dedi te domui iſrael. Si nō fueris locut⁹
vt cuſtodiat ſe peccator a via ſua mala. ille
in iniq̄tate ſua morietur. ſanguinem vero
de manu tua requirā. Quartus act⁹ ange
licus ſm ꝑdictos verſus eſt vehere. i. trāſ
portare. Deferūt enī boni angeli aīas mo
rientiū in celum Lu. xvi. Factum eſt autē
vt moreretur mendicus et portaret̄ ab an
gelis in ſinum abrae. Sic ſacerdotes an
gelici de terrenis deſiderijs ad amorē ce
leſtium tranſferunt penitētes. quādo eis
confitendo peccatis priſtinis moriuntur.
j. Pe. ij. Peccatis mortui iuſticie viuam⁹.
Quintus actus angelic⁹ eſt excitare Act.
xij. Angelus domini aſtitit. ⁊ lumen reful
ſit in habitaculo carceris. percuſſoq; late
re petri excitauit eum dicens. Surge ve
lociter. Et petrus dormiens in carcere eſt
peccator irretitus mala conſuetudine. ia
cet inter duos milites vinctus cathenis
duabus. et duo cuſtodes ante oſtium cu

ſtodiunt carcerem. Duo milites mors et
demon. Mors inſidiat corpori. Demon
anime. Due cathene amor delectandi ⁊ con
ſentiendi. Duo cuſtodes ne homo oſtium
cõfeſſionis exeat. preſũptio venie ⁊ confi/
dentia vite prolixe. Huic aſtare debet ſa/
cerdos angelus et eũ corripiendo excita/
re ⁊ ꝑcutere ⁊ nõ palpare. Sextus act⁹ an
gelicus eſt arcere poteſtatẽ demonũ. Si/
cut Raphael de Aſmodeo. ꝙ ſuffocauerat
ſeptem viros Sare Thob. v. Conſimili/
ter ſacerdos debet arcere omẽs malos ꝑ
cenſuras eccleſiaſticas. Demones etiã ꝑ
adiurationes ſacras. ne noceant viris bo
nis. Septimus actus angelic⁹ eſt orare.
Unde legimus Actu. xvi. ꝙ paulo apparu
it ꝑ viſum angel⁹ in ſpecie viri macedonis
dicens. Tranſiens macedoniam. adiuua
nos. Qui dicitur fuiſſe macedonũ prepo/
ſitus. q̄ corũ a paulo ſupplicauit ſalutem.
Sic ſacerdos ꝓ ſalute populi tenet orare
Octauus actus angelicus eſt. quia angel⁹
ꝯgaudet penitentibꝫ de peccatis. Luc. xv.
Gaudiũ eſt angelis dei ſuꝑ vno peccatore
penitentiã agente. Et penitentia ꝓpli gau/
dium debet eſſe boni ſacerdotꝭ. Nono an
gelus punit. iiij. Reg. xix. Uenit angel⁹ do
mini ⁊ ꝑcuſſit in caſtris aſſyriorũ centum
octoginta quinqꝫ milia. Sic ſacerdotum
eſt ſententias excõmunicatiõis ferre ꝯtra
cõtumaces et rebelles. Decimo angelorũ
officium eſt laudare Iſa. vj. Clamabãt al/
ter ad alterũ. et dicebant. Sanctus. ſan/
ctus. ſanctus. dñs deus. Hoc etiã ſacer/
dotibus dinoſcitur cõuenire. j. Eſdre. iij.
Steterũt ſacerdotes in ordine ſuo vt lau
darent dñm. Ultimo angelus eſt ſine ſum
ptu. Sicut patuit in angelo Thob. v. qui
fuit magne vtilitatis ⁊ parui ſumpt⁹. Cõ/
ſimiliter ſacerdotes relicta cupiditate tẽ/
poraliũ. de decimis ⁊ oblationibus ꝯtẽti viui/
uant. Similiter cũ ſpiritualia miniſteria
liter largiunt. nihil ꝓ eiſdem recipiãt pro
mercede ne ſymonie vicio maculent. C

¶ Ubi cõſequẽter aduertendũ ꝙ angeli
q̄ttuor habent cõditiones in quibꝫ ſacer/
dotes habent eos imitari. Sunt enĩ im/
materiales ſiue ſubſtãtie ſeparate. intelle/
ctuales. pleni ſcientia ⁊ veritate. Sũt mo
tores orbium. ⁊ rectores hominũ. Primo
angeli ſunt immateriales. Spiritus enim
ſunt. ⁊ carnẽ ⁊ oſſa nõ habent. Et tales de

bent eſſe ſacerdotes ꝑ cõtinentiã ut mot⁹
paſſionũ nõ ſequant. In cuius figura di/
ctum eſt petro. Caro ⁊ ſanguis nõ reuela/
uit tibi. Math. xvj. Marbotus de lapidi
bus ca. iij. dicit de alectorio. Primo ꝙ la/
pis ille nõ generat niſi in gallis caſtratis.
Scd̃o ꝙ extinguit ſitim. Tertio ꝙ reddit
hominẽ honorabilẽ. Et quarto diſertum.
Iſte lapis ſignificat moraliter cõtinentiã
clericalẽ. qui nõ inuenitur niſi in his q̄ ſe
refrenant a carnis deſiderijs propter me
ritum vite eterne Math. xix. Sunt eunu
chi qui ſemetipos caſtrauerunt propter re
gnum celorũ. Hec virtus extinguit ſitim
fornicationis carnis infecte ⁊ illicite cõcu
piſcentie Sap. x. Data eſt illis aqua de pe
tra altiſſima ⁊ requies ſitis de lapide du/
ro. Lapis durus eſt cõtinentia. Durũ eſt
enim contra ſtimulum carnis calcitrare.
Hec virtus facit hominẽ honorabilẽ. Si
cut incõtinentia facit hominem confuſibi
lem. Judith. xiiij. vna mulier fecit confuſi
onem in domo nabuchodonoſor. Homi/
nem facit diſertũ. id eſt eloquentẽ. et acce/
ptum in loquẽdo tam in oratione q̄ꝫ in ꝓ/
dicatione. Et per oppoſitũ ſacerdotes infa
mes de incõtinentia nec digni ſunt orare
nec predicare. Sunt igit ſacerdotes im/
materiales ⁊ ſubſtãtie ſeparate. In cuius
figura dicitur de Nathan Eccl. xlvij. Et
ſurrexit Nathan propheta. ⁊ quaſi adeps
ſeparatus a carne. Et de talibus angelis
dicitur in Ps. Facit angelos ſuos ſpirit⁹
Secundo angeli ſunt intellectuales ple/
ni ſcientijs ⁊ veritate. Sic ſacerdotes dei
debent pollere ſcientia ſacre ſcripture. Et
ideo cõuenientius ſanxitũ eſt de magiſtrꝭ
et ne aliquid exigant pro licentia docendi
ꝙ aliquis magiſter ĩ theologia habeatur
in metropolitana eccleſia qui doceat ſacer
dotes. Omnes autẽ tam kathedrales q̄ꝫ
alie eccleſie quibus ſuppetunt facultates
habeant in grãmatica qui clericos gratis
inſtruant et etiam alios iuxta poſſe Et iõ
dicitur ſignãter Aggei. j. Interroga ſacer
dotes legem. ſuper quo dicit Hiero. Con
ſidera ſacerdotum eſſe officiũ interroga/
tos de lege reſpondere Si ſacerdos ẽ. ſci
at legem domini. Si ignorat legem domi
ni. ipſe ſe arguit non eſſe ſacerdotem. Ma
lach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcien
tiam. ⁊ legem exquirunt de ore eius. quia

angelus domini exercituū eſt. Tertio ſūt
motores orbium a quibus cauſatur ꝛ ge/
neratur quicqͥd inter corporalia procedit
ad eſſe. Sic ſacerdotum officiū eſſe debe/
at mouere nobiles ꝛ potentes. quorū vir/
tute regantur ſubiecti ad cultum dei. Jo/
han. v. dicitur de angelo qui deſcendebat
ſm̄ tempus in piſcinā ꝛ mouebatur aqua.
Ad quā qui primus deſcendebat ſanaba/
tur. Piſcina aque eſt perſona magne potē/
tie. In hanc deſcēdit angelus ſacerdos vł
curatus quādo eius cōſciētiam examinat
de delicijs. mouet aquam qn̄ limitat ſuaȝ
potentiā ad regulas iuris diuini. Quar/
to angeli ſūt rectores hominū ꝛ cuſtodes.
ſm̄ ſanctos. ꝛ eodē modo ſacerdotes ꝛ cu/
rati q̇ pro ſubditorū animabꝰ habēt coraȝ
deo reſpondere. In pš. Angelis ſuis mā/
dauit de te. vt cuſtodiāt te in om̄ibus vijs
tuis. Talis igitur ſacerdos quiſqȝ fuerit
vere angelus domini dici poterit. Et ſi nō
per naturam. ſaltem ꝑ officium et imitati/
onem. Qui quidē angelus mittitur a deo
ad inſtruēdum. vt dicit̄ Iſaie. xviij. Et eſt
verbum dn̄i mandātis predicātoribꝰ. Ite
inquit angeli veloces ad gentem cōuulſaȝ
ꝛ dilaceratam. ad populū terribilem. poſt
quem nō eſt alius. ad gentem expectanteȝ
ꝛ cōculcatam. cuius diripuerunt flumina
terram eius. ¶ D

¶ Dixi tertio ꝙ hec miſſio reddi/
tur commēdabilis
ex miſſionis vtilitate. cui pſeuerāter eſt in/
ſiſtendum. cum dicitur. ꝑparabit viaȝ tu/
am ante te. id eſt. ante offenſionem tuam.
Et quia hec ꝑparatio que fit ꝑ ſacerdotes
in mētibus fideliuȝ. nō eſt niſi miniſteria/
lis. Ipſi enim ſunt miniſtri per quorū offi/
cium predicatiōis ꝛ doctrine. deus auctor
principalis preparat corda fideliū. vt ſint
digna ꝛ receptacula gratie diuine. Unde
Iſaie. lxj. de ſacerdotibꝰ dicit̄. Uos ſacer/
dotes dn̄i miſtri vocabimini dei noſtri. Et
paulus pro omnibꝰ dicit. Miniſtri chriſti
ſunt et ego. Qualiter autem deꝰ preparat
corda fidelium habitū eſt in ſermone pre/
cedenti. Ideoqȝ hic ſolum reſtat videndū
de via quomō diuerſi diuerſimode in eaȝ
preparātur. Alius enim de inuio reduci/
tur ad viam. Alius in via deducitur ꝑ viā.
Alius deducitur ſuper viaȝ. Alius de via
educit̄ ad patriam. De inuio ad viam du/
citur cecus. In via per viā ducitur iuſtus
In via ſuꝑ viam ducitur perfectꝰ. De via
ad patriam ducitur ſanctꝰ. De ꝑmo quo/
modo de inuio ad viam ducit̄ cecus dicit̄
Ozee. ij. Ecce ego ſepiā viam eius ſpinis.
ꝛ ſepiam eā maceria ꝛ ſemitas ſuas nō in/
ueniet. ꝛ ſeqͥtur amatores ſuos. ꝛ nō appre/
hendet eos. ꝛ queret eos ꝛ nō inueniet. Et
dicet. Uadam ꝛ reuertar ad virum meuȝ
priorem. quia bene mihi erat tunc magis
qȝ nunc. Iſtud alludit facto qd̄ contingit
circa cecos q̇ tunc dirigūtur ad viā quan/
do aliquod obſtaculū vel impedimentum
inueniūt in inuio. Unde quādo ſe ſentiūt
inter ſpinas aut tribulos. tūc intelligūt ſe
non eſſe in via recta. ꝛ ſic cogūtur querere
viam. Moraliter. Sic etiā deus volens
peccatorē reducere ad viā veritatis ꝛ iuſti/
cie ponit eum inter ſpinas. i. mittit in eum
tribulationes ꝛ anguſtias q̇bus cōpunctꝰ
peccator nō valens procedere vlterius ad
peccandū reducitur ad viā ſalutis. Unde
tribulationes ſunt ſigna miſcdie diuine.
Unde Apocal. iij. dicit̄. Ego q̄s amo ar/
guo. Et Bern̄. dicit. Nullū teſtimonium
amoris eius credibiliꝰ. nullū certius in vi/
ta iſta qȝ quod deſiderat propheta dicens
Corripiet me iuſtus in miſericordia. Li/
cet enī videtur eſſe iratꝰ tn̄ eſt miſericors.
iuxta illud. Cū iratus fueris miſericordie
recordaberis. Super quod verbuȝ dicit
Rich. Uolo iraſcaris mihi pater miſeri/
cordie. ſed ea ira q̄ corrigis deuiū. nō qua
excludis deuia. Nō enim cū iraſceris ſed
cum te ſentio iratū tunc maxime ſentio te
propiciū. Ad hoc enī iraſceris vt ſentiam
iram. ꝛ ſentiens corrigā qd̄ peccaui. De ſe/
cundo quō in via per viaȝ ducit̄ iuſtꝰ dicit
Pš. Deduc me dn̄e in via tua. ꝛ ingrediar
in veritate tua. Et q̇ſi dn̄s rn̄dēs dic ibi/
dem. Oculi mei ad fideles terre vt ſedeāt
mecum. ambulās in via immaculata hͥ mi/
hi miniſtrabat. Et iterū. Intelligaȝ in via
īmaculata quando venies ad me. Uia iſta
īmaculata eſt via ꝟtutis ꝛ iuſticie. que dici/
tur īmaculata. qꝛ non patit̄ in ſe maculas
viciorū. De tertio ſcȝ quō ſuper viā ducit̄
perfectꝰ. loquit̄ ſapiens Prouer. iiij. Uiaȝ
inquit ſapiētie monſtrabo tibi. ꝛ ducaȝ te
ꝑ ſemitas eq̇tatis. quas cū ingreſſus fue/
ris. non artabunt̄ greſſus tui. et currēs nō
habebis offendiculū. Iſta tria deſignant

tres ſtatus. ſcꝫ incipientiū. proficientiū et
pfectorū. Incipientes deſerūt malū. ideo
q̄ſi ceci reducunꝶ de inuio ad viā. Profici
entes operanꝶ bonū. ideo ambulāt in via.
Perfecti pſeuerāt in bono. ideo gradiunꝶ
ſup viam. Non ſolū enim ꝯtenti ſunt im/
plere p̄cepta. ſed etiā cōſilia. Poſt hos ſta/
tum ſequiꝶ alter. q̄ de via ducitur ad patri/
am. Et iſte eſt ſanctꝰ. Pſ. Deduc me dn̄e ī
via eterna. i. qua itur ad eterna. Et iterū.
Deus in ſancto via tua. Hec eſt triplex via
quā angelus domini. i. q̄libet predicator ꝑ
parat in cordibꝫ fideliū. Nam eiꝰ eſt officiū
peccatores q̄ſi cecos ducere de inuio ad
viam ne aberrent a ſalute. Juſtos ducere
ꝑ viam in via ne declinent a bono. Perfe/
ctos ducere ſuper viam vt proficiāt. ꝛ per
ficiant ne ceſſent. Solius autē dei facere
vltimū. i. ſanctum ducere de via ad patriā
vt premium accipiat. Quod nobis p̄ſtare
dignetur ieſus xp̄s ꝑ ſecula bn̄dictus.

Dominica quarta in aduentu I.

Sermo X.

Miſerūt iudei ab hieroſolymis Joh. i. In hac q̄r
ta dn̄ica ſcā mater eccleſia re/
colit q̄rtū aduentū xp̄i in mentē hominis ꝑ
gratiā. De q̄ ip̄e ſaluator Joh. xiiij. dicēs
ait. Si q̄s diligit me ſermonē meū ſerua/
bit. ꝛ pater meus diliget eum. ꝛ ad euꝫ ve/
niemus. ꝛ manſionē apud eū faciemꝰ. Et
Apocal. iij. Ego ſto ad oſtiū et pulſo. ſi q̄s
mihi aperuerit. intrabo ad eū ꝛ cenabo cū
eo. Volens igitur eccleſia fideles inueni/
ri paratos ad ſuſcipiendū gratiāꝫ huiuſ/
modi. hodie per iohannē baptiſtā p̄curſo/
rem xp̄i intonat dicens. Dirigite viāꝫ do/
mini. Viā vtiq̄ȝ nō corporaliū pedum. ſed
mentaliū affectionū. Tenet aūt hic iohan
nes formā cuiuſlibet p̄dicatoris q̄ venien
ti xp̄o p̄parat viā in cordibꝫ fideliū. Unde
ſignificaꝶ ꝑ ſeruū heliſei de q̄ diciꝶ. iiij. Re.
iiij. Ubi heliſeus miſit ſeruū ſuum ante ſe
cū baculo ſuo ad ſuſcitandū puerū mortu
um. ſed non ſurrexit puer. Per heliſeū in
telligitur xp̄s. per ſeruuꝫ iohānes. per ba/
culum predicatio. per mortuū genus hu/
manum. Quia ſicut dicunt omnes docto
res. Johannes per baptiſmū ꝛ predicati/
onem peccata nō dimiſit. ſed animas ho/
minū ad xp̄i reuerentiā ꝛ audientiā prepa
rauit. Sed heliſeus. i. xp̄s adueniēs qui
interpretatur dei mei ſalutare. ſuſcitauit
puerū. i. genus humanū mortuū a peccatꝭ
originalibꝫ ꝛ actualibꝫ liberauit. Sic ꝛ ho
die predicatores p̄parant corda fidelium
ꝑ verbū ſue predicationis. xp̄s aūt veniēs
in mentē eorū. viuificat corda per gratiāꝫ
ſanctificationis. Et ido nemo predicatori
docenti tribuat quod ex ore docentis in/
telligit. Quia niſi intus ſit qui doceat do/
centis lingua inuanū laborat. inquit Gre
go. in Omel. penth. Quapropter ante om
nia pro gratia xp̄i ꝑ ſpiritū ſanctū nob dā/
da laboremus vt aliq̄d ad ſalutem de ver/
bis euāgelij hodierni intelligere valeamꝰ.
Quod vt aſſequamur ad matrē gratie vir
ginem glorioſam recurramꝰ ſalutātes eāꝫ
voce amena dicentes Aue gratia ꝛc̄. In vꝫ/
bis premiſſis deſcribiꝶ interrogatio facta
per iudeos de iohānis baptiſte cōditione.
Circa quā tria ponūtur. Primo nanq̄ȝ de
ſcribitur querentium ꝛ interrogantiū ho
norabilis auctoritas. cū dicitur. Miſerūt
iudei ab hieroſolymis. Scd̄o deſcribitur
ſtabilis beati iohānis humilitas. cū diciꝶ.
Et cōfeſſus eſt ꝛ non negauit. Tertio ſub
ditur ſaluatoris noſtri per iohānem lau/
dabilis cōmendatio. cum dicitur. Ego q̄
dē baptizo in aq̄. mediꝰ āt vr̄m ſtetit ꝛc̄. A

Dixi primo

ꝙ in verbis euā/
gelij p̄ſentis de/
ſcribiꝶ interrogatio facta ꝑ iudeos de io/
hannis baptiſte cōditione. cū diciꝶ in p̄n/
cipio. Miſerūt iudei. Iſtud factū eſt circa
annū. xxx. etatꝭ xp̄i. vt dicit mgr̄ in ſcolaſti
ca hi. Stabat eni iohes in deſerto p̄dicās
baptiſmū pn̄ie. Quē iudei reputabāt xp̄ꝫ
ꝓpter vite ſctitatē. Et iō volētes certificari
de h̄. miſerūt ad euꝫ ſacerdotes ꝛ leuitas.
Dicit aūt hic Lyra. ꝙ tp̄e p̄dicatōis iohis
erat famoſa opinio. ꝛ marie in hierl̄m. vbi
vigebat ſtudiū legis ꝛ ꝓphāꝫ ꝙ xp̄s meſſie
eēt de ꝓxio. Primo q̄r videbāt ab eis ablatū
regnū eſſe. Et h̄ fuit eis datū ꝓ ſigno Gen̄.
xlix. Scd̄o q̄r videbāt cōpletas hebdoma
das dictas a daniele de aduētu ſcti ſctōꝝ.
q̄ cōplete erāt in natiuitate xp̄i. vt dꝫ Dan̄.
ix. ca. ꝓpter q̄d meſſiā de proximo expecta/
bant. Ex alia parte videbant iohānis ba
ptiſte mirabilem natiuitatem. Secundo
eius excellentem ſanctitateꝫ ꝛ meritū vite
Tertio eius doctrine prudentiā efficaceꝫ